

Hållbar ekonomisk utveckling enligt Agenda 2030

Forskarseminarium 27 september 2021

Seminarier är del av initiativet Forum ekonomiska dimensionen
Agenda 2030 och kansliets arbete: *Samtal om hållbar utveckling*

Nationell samordnare
Agenda 2030

Talare Forskarseminarium:

Göran Finnveden, professor, Institutionen för hållbar utveckling, miljövetenskap och teknik, KTH

John Hassler, professor nationalekonomi, Institutet för internationell ekonomi (IIES), Stockholms universitet

Per Espen Stoknes, psykolog och doktor i nationalekonomi samt ordf Center för Grön tillväxt, Handelshögskolan i Oslo

Deltagare:

Eva Alfredsson, forskare miljöstrategiska studier, KTH

Martina Björkman Nyqvist, associate professor Nationalekonomiska Institutionen, Handelshögskolan, Stockholm.
Executive Director Misum (Mistra Center for Sustainable Markets)

Kajsa Borgnäs, chef fackliga utredningsinstitutet Stiftung Arbeit und Umwelt der IG BCE, doktor statsvetenskap, Universität Potsdam, Tyskland

Thomas Hahn, docent ekologisk ekonomi Stockholm Resilience Centre, Stockholms universitet. Programansvarig Mistra-finansierade Fairtrans (The Fair Transformations to a Fossil Free Future research programme)

Therese Lindahl, doktor i nationalekonomi, Beijerinstitutet för ekologisk ekonomi

Per Molander, teknologie doktor och ordf Jämlikhetskommissionen 2018-20, tidigare rådgivare bl a OECD, Världsbanken, IMF.

Jonas Nycander, professor geofysisk hydrodynamik, Meteorologiska institutionen, Stockholms universitet

Elina Scheja, SIDA:s chefekonomsteam, doktor i nationalekonomi, University of Sussex

Thomas Sterner, professor miljöekonom vid Institutionen för nationalekonomi med statistik, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

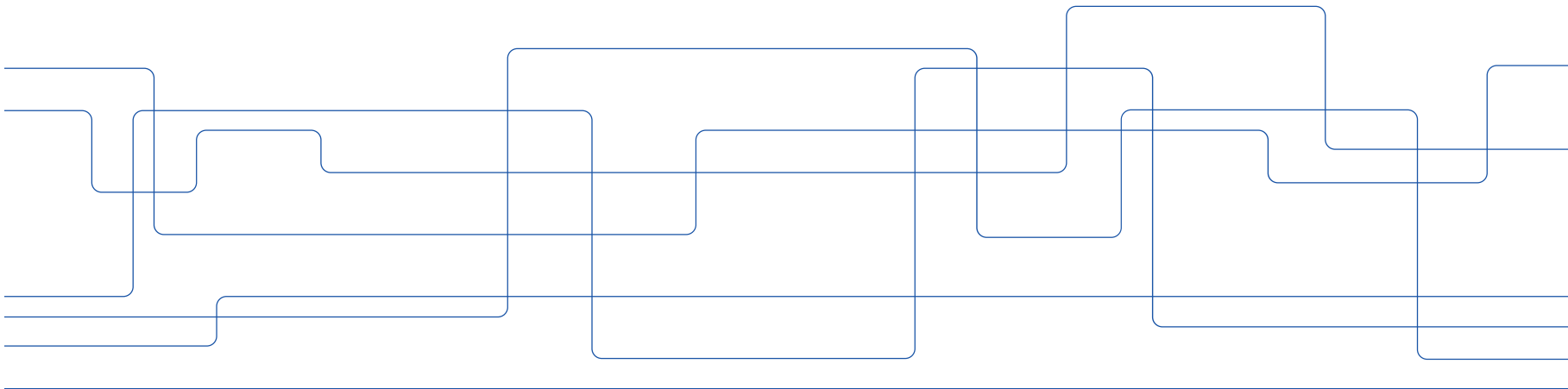
Per-Olof Östergren, läkare och professor i epidemiologi, Socialmedicin och global hälsa, Lunds universitet

Om hållbar ekonomisk utveckling

Göran Finnveden

Professor, Institutionen för hållbar utveckling, miljövetenskap och teknik, KTH
Luxembourg Institute of Science and Technology

Hållbar utveckling

Brundtland-rapporten:

”En hållbar utveckling är en utveckling som tillgodoser våra behov idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina.

Hållbar utveckling

Brundtland-rapporten:

”En hållbar utveckling är en utveckling som tillgodoser våra behov idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. Det innehåller två grundläggande koncept: behov, och speciellt de grundläggande behoven hos världens fattiga för vilka prioritet ska ges, och de begränsningar av ekosystemens möjligheter att tillgodose nuvarande och framtida behov som också bestäms av teknologi och social organisation”.

Hållbar utveckling

Brundtland-rapporten:

”En hållbar utveckling är en utveckling som tillgodoser våra behov idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. Det innehåller två grundläggande koncept: behov, och speciellt de grundläggande behoven hos världens fattiga för vilka prioritet ska ges, och de begränsningar av ekosystemens möjligheter att tillgodose nuvarande och framtida behov som också bestäms av teknologi och social organisation”.

Högskolelagen:

”Högskolorna skall i sin verksamhet främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa”

Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling

- Är universella, odelbara och kopplade
 - Kräver helhetssyn och systemtänkande
 - Innebär en transformation
 - Balanserar de ekologiska, ekonomiska och sociala dimensionerna av hållbar utveckling.
 - Ger oss en vision och definition av hållbar utveckling
-

Hållbar ekonomisk utveckling

– Finns inget självklart svar

– Förslag:

”En hållbar ekonomisk utveckling kan definieras som en ekonomi som är hållbar över tid och som stödjer möjligheterna att nå andra hållbarhetsmål så som de exempelvis uttrycks i Agenda 2030”

Hållbar ekonomisk utveckling

– Finns inget självklart svar

– Förslag:

”En hållbar ekonomisk utveckling kan definieras som en ekonomi som är hållbar över tid och som stödjer möjligheterna att nå andra hållbarhetsmål så som de exempelvis uttrycks i Agenda 2030”

För ett företag kan det betyda att det är lönsamt även när externa kostnader har internaliserats, man har goda arbetsvillkor och lever upp till övriga normer, samt stödjer möjligheterna att nå andra hållbarhetsmål.

Annat förslag för ett land

Hållbar ekonomisk utveckling kräver att summan av kapital (producerat kapital + humankapital + naturkapital) är konstant eller ökande.

(Exempelvis i "The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review." HM Treasury, London (2021))

Några problem med ”kapitalansatsen”

- Val av metodik spelar stor roll för resultat (många analyser är begränsade till marknadsvärdet).
 - Kapital är ett mått på ekonomins produktiva kapacitet.
 - Humankapital och naturkapital som har ett lågt eller inget bidrag till den produktiva kapaciteten får ett lågt (inget) värde.
 - Skillnad teori och praktik. Risk för underskattning av humankapital och naturkapital.
 - Saker som vi skulle bedöma är ohållbar kan öka naturkapital.
 - Slutsats: Konstant eller ökande kapital kan vara ett nödvändigt men inte tillräckligt kriterium.
-

Annat förslag för en offentlig policy eller åtgärd

- Hållbar ekonomisk utveckling för en offentlig policy eller åtgärd kräver att den är samhällsekonomiskt lönsam.
-

Några reflektioner på samhällsekonomiska analyser

- Tar oftast ingen hänsyn till distribution av effekter
 - Diskontering av framtiden innebär att uppenbart ohållbara åtgärder kan vara samhällsekonomiskt lönsamma.
 - Tröskeeffekter kan vara svåra att fånga.
-

Några reflektioner om BNP som mått

- Mäter värdet av produktion i ett land under ett år.
 - Väsentlig makroekonomisk indikator.
 - Inte ett välfärdsmått.
 - Ökad BNP kan ske på bekostnad av eroderat kapital. Tar inte hänsyn till fördelning.
 - Ekonomisk tillväxt (mätt som ökad BNP) ses ibland som ett medel för att uppnå samhällsmål. (Ökad produktion ger ökade möjligheter att nå mål).
 - Viktigt att diskutera vilka dessa samhällsmål är och mäta dem.
 - BNP inte ett mått på ekonomiskt hållbar utveckling.
-

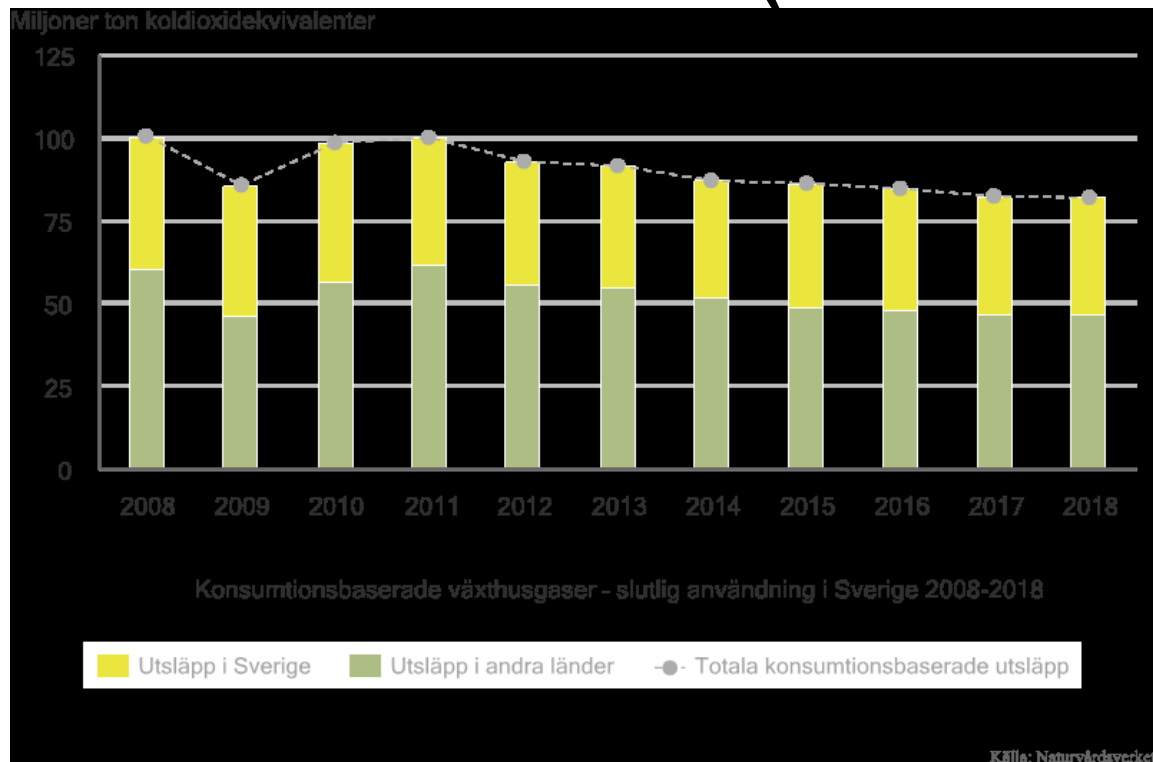
Grön/hållbar tillväxt

Inte alltid klart vad "tillväxt" syftar på. Ofta BNP.

Genom innovationer och investeringar i grön teknik ska både tillväxt och hållbar utveckling nås.

Förutsätter frikoppling mellan BNP och miljöpåverkan.

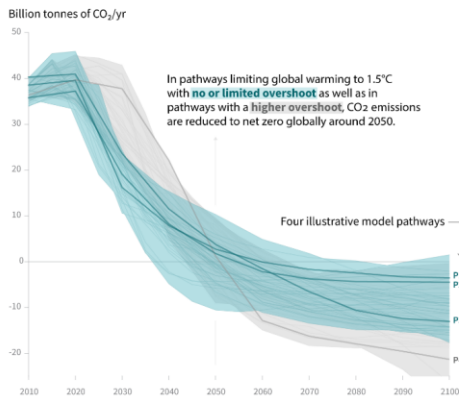
Utsläpp av växthusgaser från Sveriges konsumtion 2008-2018 (Naturvårdsverket)

Global emissions pathway characteristics

General characteristics of the evolution of anthropogenic net emissions of CO₂, and total emissions of methane, black carbon, and nitrous oxide in model pathways that limit global warming to 1.5°C with no or limited overshoot. Net emissions are defined as anthropogenic emissions reduced by anthropogenic removals. Reductions in net emissions can be achieved through different portfolios of mitigation measures illustrated in Figure SPM.3b.

Global total net CO₂ emissions

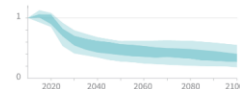
Timing of net zero CO₂
Line widths depict the 5-95th percentile and the 25-75th percentile of scenarios

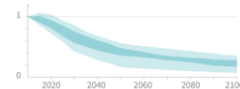
Non-CO₂ emissions relative to 2010

Emissions of non-CO₂ forcers are also reduced or limited in pathways limiting global warming to 1.5°C with **no or limited overshoot**, but they do not reach zero globally.

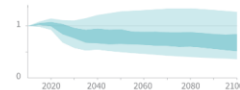
Methane emissions

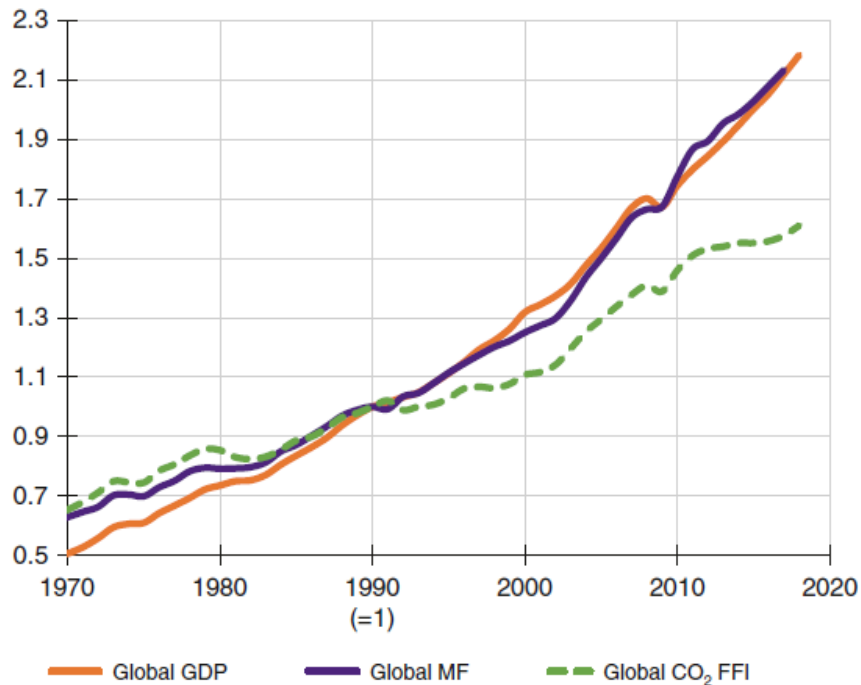
Black carbon emissions

Nitrous oxide emissions

Relativ förändring i global BNP, Materialflöden och CO₂-utsläpp från fossila bränslen och industri (Wiedmann et al 2020)

Alternativa synsätt

Nerväxt innebär att ekonomin behöver krympa på ett rättvist sätt så att den ryms inom naturens gränser. Utesluter inte innovationer och teknisk utveckling, men den leder inte till ökad BNP.

Agnostiker menar att om BNP ökar eller minskar är inte den viktiga frågan. Den viktiga frågan är hur vi når en hållbar utveckling. Tillväxt (eller nedväxt) i BNP är inte ett mål i sig.

Tackar!

- Rapporten "Hur definierar vi hållbar ekonomisk utveckling?" finns på

www.agenda2030samordnaren.se

- goranfi@kth.se
-